

?agirdl?rin n?tic?l?ri yüks?l?c?k, mü?lliml?rin inki?af?na ciddi t?kan ver?c?k, valideynl?ri t?dris prosesin?c?lb?ed?c?k

2018-2019-cu t?dris ilind?n Az?rbaycanda 1-ci sinif?r?üZR? ehtiyat d?rslikl?rin t?tbiqin?ba?lan?l?b. Haz?rda bir birinci sinfin?Az?rbaycan?dili? v? "Riyaziyyat" d?rslikl?rininkölk? s?viyy?sind? 123 sinifd? pilot layih? üzr? s?na?? h?yath?yata keçirilina S?naq m?rh?l?si 3000-? yax?n? u?a?? ?hat? edib. 123 sinfin? 48-i ??h?n qalanlar?is? rayon mm?kt?bl?rind?n seçilib. 2-ci sinif üçün d?rslikl?rin haz?rlanmas? prosesi is? davam edir. Növb?ti?dris ilind?h?min d?rslikl?r d? s?naqdan keçiril?c?k. Rus bölüm?si üçün is? "Riyaziyyat" v? "Az?rbaycan?dili" d?rslikl?ri t?rcüm? edilir. Rus dili d?rsliyinin haz?rlanmas? planda olsa, da, tezlikl? realla?d?r?lməs?n?z?rd? tutulmay?b. M?sinif? ehtiyat d?rslikl?rin konsepsiyas? üz?rind?i? gedir. Eyni zamanda bu il m?kt?b?q?d?rt?hsil üçün yeni alternativ d?rslikl?r d? haz?rlan?r.

NNövb?ti?dris ilind?sis?d?rslikl?rin s?na??na c?lb?edil?c?k birinci sinif ?agirdl?rinin say?art?r?lacaq. Yeni d?rslikl?r 5000-6000 birinci sinif ?agirdi il? t?krar s?naqdan keçiril?c?k. Növb?ti n?tic? d? u?urlu olarsa, 2020-2021-ci t?dris ilind?nm?kt?bl?rimizd? Az?rbaycan?dili, riyaziyyat v? ingilis dili f?nl?ri üzr? ehtiyat d?rslikl?rin t?drisi n?z?rd? tutulub.

Ehtiyat d?rslik

?btidai sinif?r?üZR? ehtiyat d?rslikl?rin haz?rlanmas? Nazirl?r Kabinetinin s?r?ncam?na ?sas?n h?yata keçirilir. Bu d?rslikl?rin mahiyy?ti il?ba?l? s?r?ncam?n icras?na ba?land??? ilk günd?n anla anla??lmaz?q hiss olunmaqdad?r? "Ehtiyat" olmas?bus d?rslikl?rin istifad?d?n olans?d?rslikl?rl?hayana??istifad? olunaca?? fikrini yarad?rd? ki, bu da ç?q?nl?sa?s?b?b?olurdu Hans? d?rsliyin hans? ??rajd?n? vaxt istifad?edil?c?yi il?ba?l? çoxlu suallar yaran?rd?. Art?q m?s?l? ayd?nla??b. T?hsil?nstitutu t?r?find?n haz?rlanan bu d?rslikl?r dilin v? riyaziyyat?n t?drisind?beyn?lxalq t?crüb?y? v?müsətin?lim texnologiyalar?na?saslan?rv?haz?rd?istifad?d?olan n?n?n?vi? d?rslikl?rd?n?m?zmun v?emetodologiyabax?m?ndanf?rql?nir. Ancaq geni?elmi-pedaqojiara?d?rmalar n?tic?sind? rs?y? g?l?n müasir d?rslikl?r haz?rki d?rslikl?ri inkar etmir.

Yeni d?rslikl?rin f?rqli c?h?t?ri oxunaql?l? ???, görünü? v? dizayn? il? ?agirdin motivasiyas?n? qald?rmas? il? d?? ortaya ç?x?r.

Ehtiyat d?rslikl?ri kim v? nec? yazd?

?ndiy?d?kölk?mizd?d?rslikl?rn?n?riyyatlarda haz?rlan?bk?Kiçik mü?llif hey?tl?rinin haz?rlad???d?rslikl?r? münasib? is? birm?nal? olmay?b. Maraql?d?r, b?s ehtiyat d?rslikl?r harda v? nec? haz?rlan?r?

?lkönövb?d?qeyded?k, ki, ehtiyat d?rslikl?rin haz?rlanmas?prinsipl?ri d?rslikl?rin?n?n?vi?haz?rlanmas? priprinsipl?rind?ndiciddi sur?td?f?rql?nir. Ehtiyat d?rslikl?rin yaz?lməsi?i?nin t?kili?für?n?vi?haz?rlanmas? ResReşürslər?rM?rk?ziayarad?l?b. Bu prosesin ilk m?rh?l?sind? T?hsil?Nazirliyi? t?r?find?n?verilm?relans?sas?nda Az?rbaycan?dili üzr? 160 riyaziyyat f?nni üzr? is? 145 mü?llimearas?nd? üç?m?rh?l?i?li?müsəbiq?keçirilib. D?rslik haz?rl?na ali m?kt?b? v? universitetl?rd? çal?an alim v? pedaqoqlar c?lb edilib. T?drisi xarici proqramlar ?sas?nda q?qrulan?bir çox beyn?lxalq m?kt?bl?rd?görü?l? keçirilib, onlar?n t?crüb?l?ri öyr?nilib. H?min m?kt?bl?rd?çal?an mü?lliml?samüsabiq?y?d?v?t?olunubaaDaha sonra ehtiyat d?rslikl?rins konsepsiyas?haz?rlan?b?v?m?zmunu t?kmill?dirilib.

M?zmunun nec? t?kmill?dirilm?yin?baxaq. Dil v? riyaziyyat?n t?drisind?dünyada q?bul olunmu? müasir

yana?malar t?hlil edildikd?n sonra qabaqc?l t?hsil sisteml?rinin müvafiq kurikulumlar? v? t?limin pedaqoji principi?ri cöyr?nilib. N?tic?d?, yarad?lan ehtiyat d?rslikl?rin strukturu, t?lim metodikas?, müsair metodoloji yana?malar v? dig?r konseptual principi?r ümumil??diril?r?k xüsusi s?n?d? formas?nda haz?rlan?b. Bunun n?tic?sidir ki, yeni d?rslikl?rd? beyn?lxalq qiym?t?ndirm?l?rd? n?z?r? al?nan bacar?qlar?n inki?af etdirilm?sin? nisb?t?n daha çox yer verilib. T?hsil ?nsti?nstitutununk direktorzi? v?zin Emin?mrullayevin?sözl?rin? gör?, Az?rbaycan d?slilikl?rind? PIRLS, riyaziyyat d?d?rslikl?rind? is? TIMSS beyn?lxalq qiym?t?ndirm?sind?n?ir?li?n t?l?bl?r?n?z?r? al?n?b? “4-cü sınıf?agirdi?ri aras?nda m?tnl?rin oxunun v? qavraman?n (PIRLS) v? riyazi t?hsilin (TIMSS) keyfiyy?tinin qiym?t?ndirilm?si il? ba?l? be?beyn?lxalq t?dqiqatlar?n?ç?rçiv? s?n?dl?rl?t?hlili?edilib?btidai sinifl?rd? Az?dbaycan dili v? riyaziyyat f?nl?ri?z?r? haz?rda istifad? olunan t?hsil proqramlar?n?n t?kmill?dirilm?si üzr? t?klifi?r haz?rlan?b”.

S?naqlar n? göst?rir?

T?T?dris resurslar?n?n istifad?sin?n /vv?honlar?n? s?naqdan keçirilm?si t?lim materialalar?n?ne keyfiyy?tin art?rmaq üçün mühüm m?rh?l?dir. Dünyan?n apar?c? t?hsil sisteml?rind? bu m?rh?l? xüsusi h?miyy?t k?sbs? d?, ölk?mizd? ehtiyat d?rslikl?rin s?naq m?rh?l?si ilk t?crüb? olaraq maraq oyad?r.

Pilot layih?d? i?tirak ed?n sinifl?r ölk?mizin müxt?lif ??h?r, rayon v? k?ndl?rini ?hat? edir. S?naq müdd?tind? mü?lliml?rl? s?x?m?kda?l?q edilir v? onun n?tic?l?ri xüsusi blanklarda t?qdim olunur. Bu müdd?t?d? ekspertl?rin i?tirak? il? d?rslikl?rin müzakir?si t?kil olunur v? ictimai r?y öyr?nilir. Sonda s?naqda i?tirak ed?n mü?llim, ekspert, r?yçil?rin irad v? t?klifi?ri ümumil??diril?c?k v? d?rslik komplektl?rinin kütl?vi istifad?si üçün müvafiq düz?li?l?r edil?c?k.

?agirdi?r m?kt?b?haz?rl?q qruplar?ndan g?lirs?...

B?s, bu s?na??n ilkin n?tic?l?ri n? göst?rir? Az?rbaycan m?kt?bl?rind? istifad?y? veril?n beyn?lxalq t?crüb?y? v? müsair t?lim texnologiyalar?na ?saslanan yeni d?rslikl?ri oxuyub qavraya bilirl?rmi?

Qeydded?k, ki agirdi?rin 1-ci sınıf? m?kt?b?haz?rl?q qruplar?ndan mü?yy?n s?viyy? il?g?ldikl?ri ehtiyat d?rslikl?rd? n?z?r? al?n?b.

Mü?ahid?l?r? göst?rir ki, m?kt?b?haz?rl?qdan g?l?n birinci sınıf?agirdi?rinin qavramas?nda h?r hans? problem yoxdur. Problem o sınıf?rd? yaran?r ki, yar?s? m?kt?b?haz?rl?qdan, dig?r yar?s? is? birba?a birinci sınıf? g?lib.

Emin?mrullayevin sözl?rin? gör?bbu,h?m mü?llim üçün, h?m d?agirdin m?kt?b?öyr??m?sind?problem yarad?r: “Art?q birm?nal?d?r ki, sür?timiz? birba?a m?kt?b?g?l?nu?a??n.haz?rl?q?viyy?sinin olmamas?m?nfi t?sir edir.Bir neç? il?vv? 20-25 faiz u?aq m?kt?b?haz?rl?qdang?lirdi v? sinifd?ki 70-75 faiz u?aq birba?a birinci sınıf?d? oxuyurdu.Bu halda 20-25 faiz göz?l?m?li olurdu ki, sinifd?ki ks?riyy?t onlar?n s?viyy?sin?çats?n v? bundan sonra birg? yola davam etsin!r. Ancaq art?q u?aqlar?n 70 faiz? q?d?ri m?kt?b?haz?rl?sa c?lb edilib v? bu göst?rici tezlikl? 90 faiz?çatd?r?lacaq.T?bii ki, birinci sınıf? 90 faiz u?aq m?kt?b?haz?rl?qdan g?lirs?, art?qd?rslikl?r?bu amil n?z?r? al?naraq yaz?lacaq”.

Mü?lliml?r t?lim keçm?lidir

Ehtiyat d?rslikl?r mü?lliml?rl? ba?l?dat?dris prosesind? b?zi yanl?lar? ortaya q?xar?b: “Mü?lliml?n? agirdi?r? Az?rbaycan dili f?nni üzr? tap??r?q ver?rk?ndaha çox hüsnx?tt?fikir verir, oxuyub anlamas?na az diqq?tay?r?lar.

M Mü?ahid?miz ondan ibar?tdır ki, qavrama, anlama, dü?üm?k, t?nqidü?üm?ki kimi bacar?qlar?n öünü?ç?xan ?n?n?vi bacar?qlar h?l? d? var".

Bunu n?z?r? alaraq, ehtiyat d?rslikl?rl? i?l?y?n mü?lliml?r? ixtisasart?rma t?liml?ri keçiril?c?k. E.?mrullayevin sözl?rin?gör?ye?eni d?rslikl?rd?n istifad?d?nmü?lliml?rin?d?st?y?ehtiyac?oldu?unmonitorinq?rd?n ayd?n görünüür: "Xüsus?n d?, beyn?lxalq qiym?tl?ndirm?l?rd? ölçül?n, Az?rbaycanda t?drisi ?n?n?vi hesab edilm?y?n sah?l?rl? ba?l?tt?liml?r?ehtiyac var. M?s?l?n, h?rfi?ri öyr?d?rk?n h?l?d?mü?lliml?raç?q-qapal?, dodaqlanan-dodaqlanmayan sait oldu?unu da öyr?dir?r. Halbuki 6 ya?l? u?aq üçün bunun heç bir ?h?miyy?ti yoxdur. Bunu sonradan da öyr?n? bil?r v? öyr?n?c?k d?. Yaxud, birinci sinifd? d?dl?r keçilir. Onlar metodik olaraq r?q?ml?rl?müqayis?etm?k lüzumsuzdur. Bizim mü?lliml?re el? hesab edir?ki, u?aqlara yax??l?q edirl?r. Halbuki bu u?aqlar üçün art?q yükdür. Yerig?lm?k?n, m?tnl?rin?h?cmi il? ba?l? çal???r?q ki, norma yaradaq. Ümumi?l?k sözl?r v? sözl?rin?i?l?nm? tezliyi il? ba?l? m?s?l?r? bax?Imal?d?r. Az?rbaycanda m?tnl?rin? statistik ölçm?si il?ba?l?, dem?k olaraq, qayda yoxdur. ?nsanlar m?tnl?r? daha çox emosional yana??rlar. Ancaq dünyada bu v? ya?dig?r?m?tni ölç?m?elmi-statistik al?tl?r?vara Çal???r?q ki, bu çal?tl?rd?n istifad?ed?r?k verilmiş?m?tnin hans?ç?tinlik d?r?c?sind?oldu?unu mü?yy?n etdi?d?n sonra onu d?rsliy? salaq".

Ehtiyat d?rslikl?r n?l?r? s?b?b olacaq?

Bel?likl?, yeni d?rslikl?r art?q istifad?d?dir. Onlarla ba?l? ilkin?r?y d? var. H?min r?y? güv?ns?k, yeni d?rslikl?rin? sad?c? agird?r?v? mü?lliml?ri deyil, h?m d? valideynl?ri t?hsil prosesinin f?ali?tirakç?s?na çevir?c?yi?üb? do?urmur: "n?n?vi d?rslikl?r d?rslik, mü?llim üçün v?sait v?i?d?ft?rind?n ibar?t olurdusa, yeni d?rslik komplektl?rind? m?zmunu valideynl?rin?ba?adü?m?si, agird?rin?evd? d?rs? haz?rl???na köm?k etm?l?ri, u?aqlar?n?günd?lik h?yat t?rzi il? ba?l?r? valideynl?r? tövsiy?l?r d? haz?rlan?b?".

EmEmin?mrullayevin:fikrinc?bu, valideynl?ri d?ris prosesin?daha yax?ndan c?lb etm?y?limkan ver?c?k. D?rslik komplektin? daxil olan valideyn b?l?d?cis? valideynl?rin? pedaqoji maarif?ndirilm?sind? büyük rol oynayacaq v? onlar? t?dris prosesin? c?lb ed?c?k.

Eh Ehtiyat d?rslikl?n? mü?llim-pedaqojib kontingen?ntin inki?af?na da ciddi t?kanever?c?k, a?agird?rin?beyn?lxalq qiym?tl?ndirm?l?rd? n?tic?l?rinin yüks?lm?sin? ??rait yaradacaq.

"Az?rbaycan mü?llimi" q?zeti